

CHEILE DIN BAZINUL VĂII RÂMEȚULUI -între protecție și valorificare-

*Prof. MARIA CIBU
Liceul cu Program Sportiv, Sebes*

Rametul, afluent de dreapta al Muresului, izvoraste din partea de nord-vest a Muntilor Trascau, de sub varful Poienita si se varsa in Mures in zona orasului Teius. De-a lungul sau, topicul i se schimba frecvent, aproape de la o localitate la alta: valea Poienitii, valea Barni, valea Mogosului, valea Manastirii, Geoagiul, Stremtul sau Teiusul. Putine rauri din tara beneficiaza de atatea denumiri.

In calea Rametului se interpun doua bariere calcaroase, obligandu-l, sa le feras-truiasca. Intre masivele Trascau, Urmezu si Varful Vulturilor, paraul Ramet a format pe o lungime de cca. un kilometru, un sector de chei care ofera un peisaj natural deosebit.

Acestea sunt: Cheia de la Piatra Baltii, Cheia Pravului, Cheia Geogelului, Cheia Rametului, Cheia Manastirii. Luate in ansamblul lor, ele reusesc sa inmanuncheze o serie larga de valente turistice, de bogate insusiri recreative. Ponderea hotaratoare revine, cum era si de asteptat, Cheilor Rametului.

Dintre elementele de relief cu functie turistica se remarca, in primul rand, abrupturile, peretii cheilor Rametului ce se etaleaza pe verticala, intr-o incercare permanenta de a conferi drumului apelor o sraja sigura, impunatoare. Abruptul fascineaza prin sine insusi, dand reliefului acea personalitate inconfundabila.

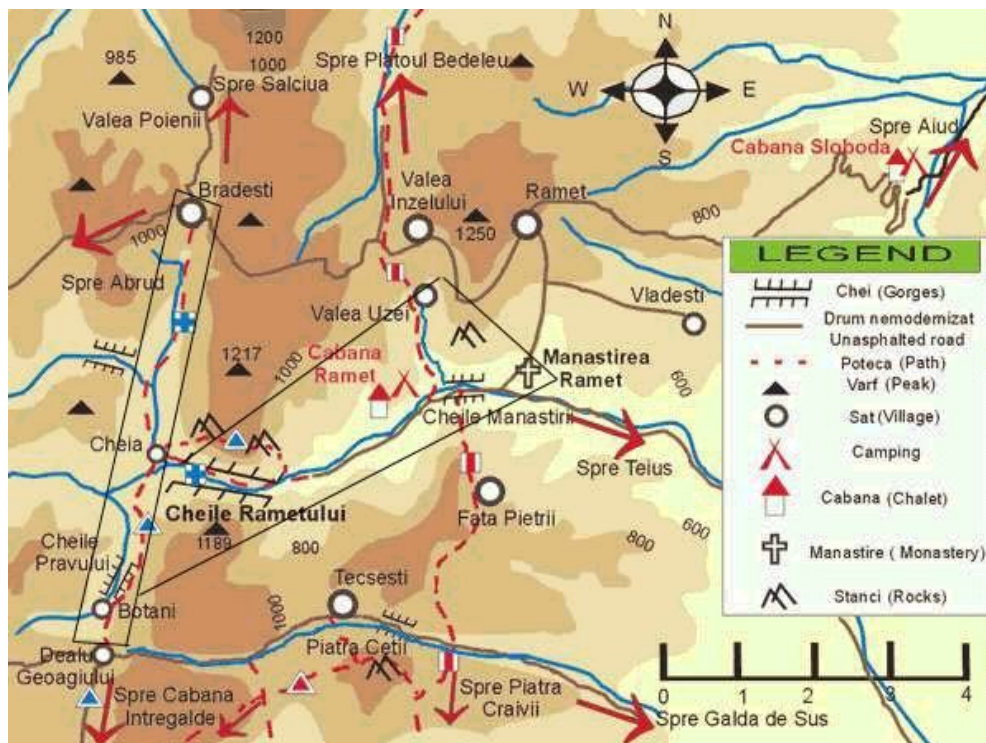

Fig. Schița turistică a zonei Râmăț

Dar nu numai abrupturile incanta ochiul si atrag privirile. Fizionomia suprafetelor inclinate, populate cu guri de pesteri (in zona se cunosc 47 de pesteri), nise, arcade, turnuri, cornise sau polite structurale se constituie in tot atatea prilejuri de incantare.

Cele cinci sectoare de ingustare nu s-au format in acelasi mod, ci astfel:

Cheia de la Piatra Baltii s-a format prin intersectarea unei mici fasii de calcare jurasice in apropierea conflentei Rametului cu valea Pravului. Lungimea ingustarii nu depaseste o suta metri, fiind una dintre cele mai scurte chei din Muntii Apuseni. Peisajul este inasa inedit, verticalitatea versantilor fiind secondata de o bogata salba de marmite de albie.

Cheia Pravului se desfasoara pe o lungime de doua sute metri, pe cursul inferior al Pravului, afluent de dreapta al Rametului. Procesul de formare al cheilor a fost mai indelungat datorita duritatii masivului Bedeleu, ce a incetinit ritmul coborarii raului pe verticala in amonteale vaii. Astfel, adancirea raului in chei s-a realizat intr-un ritm mult mai lent decat cel al colectorului principal; de aici rezulta suspendarea vaii Pravului fata de cea a Rametului in zona de confluenta.

Cheia Geogelului a rezultat in urma despicarii masivului Niscaia de catre raul Geogel pe o lungime de patru sute metri. Geogelul este unul din afluentii oarecare ai vaii Rametului, nu cel mai de seama, nu cel mai important, dar care a vrut parca sa-si afirme propria personalitate prin sculptarea acestui sector. Morfologia zimtata a versantilor sau insiruirea marmitelor de albie sunt dovezi certe ala unui efort indelungat al apei de a daltui roca.

Cheile Rametului ocupa in cadrul complexului de chei o pozitie importanta, atat prin dezvoltarea sa pe verticala (150-200 metri) si pe orizontala (peste 2 km lungime), cat si prin complexitatea genetica si evolutiva.

Sunt situate in bazinul mijlociu al raului, in aval de localitatea Cheia, acolo unde apele

involburate ataca frontal bara calcaroasa, reusind sa-si croiasca un drum mai scurt spre colectorul direct, Muresul.

Forma de relief impresionanta si amploarea strapungerii hidrologice au atras atentia numerosilor geografi. Astfel, Emm. de Martonne o considera ca rezultanta inaintarii regresive a vaii Manastirii; Cocean P. si Rusu T. considerau ca este vorba de o captare carstica si nu de o captare prin inaintare regresiva. In interiorul masivului de calcare s-a deschis astfel o pestera al carei planseu a coborat paralel cu adancirea patului vaii. Prin denudarea exterioara, de la suprafata, stiva de calcare din tavanul pesterii s-a redus pana la limita prabusirii, cand pestera s-a transformat intr-o cheie in plina evolutie. Modul cum s-a desfasurat initial acest proces poate fi usor schitat luand in considerare dovezile morfologice pastrate inca in relieful cheii. Este vorba de un portal rezultat si el printr-o captare a apelor in albia cheilor, cu parasirea curgerii de suprafata si geneza unui sector scurt de pestera.

O larga dezvoltare prezinta marmitele, atat la nivelul apei, cat si cele suspendate, care reflecta etapele adancirii paraului in baza de calcar. Cele mai impresionante marmite se gasesc in sectorul numit „La cuptoare”, unde cheile se ingusteaza foarte mult (3-4 metri), iar versantii sunt in surplomba. In partea centrala a cheilor exista un tunel cu o lungime de cca. 15 km si o inaltime de 4-5 metri.

Dupa iesirea din chei, la aproximativ 3 km aval, paraul Ramet formeaza un nou sector de chei, in vecinatatea Manastirii Ramet, numite **Cheile Manastirii**. Ele au rezultat prin traversarea, de catre vechiul Ramet, a culmii calcaroase Pleasa Rametului - Piatra Cetii, desfasurata ca o spinare ascutita la est de culmea Ciurnerna-Bedeleu, o vertebra calcaroasa ingusta, de unde si lungimea redusa a cheilor - 250 metri. Aspectul actual de chei imbatranite cu pereti situati atat de departe unul de altul, incat se poate vorbi mai degraba de o fosta cheie, este consecinta acestei evolutii de amploare, atat

ca durata, cat si ca intensitate.

In zona cheilor din bazinul Rametului se poate ajunge parasind soseaua Aiud-Alba Iulia (la kilometrul 11 fata de Aiud sau kilometrul 19 fata de Alba Iulia) si urmand drumul spre localitatea Valea Manastirii (23 km). La iesirea din aceasta localitate, pe un tapan al versantului stang al vaili se inalta Manastirea Ramet, obiectiv turistic de provenienta antropica ce se include de la sine in circuitul turistic al cheilor, prin nedeia desfasurata aici in fiecare an, la 15 august.

Strabatand cheile Manastirii, drumul continua inca 5 km in amonte de acestea, respectiv pana la intarea in Cheile Rametului, dupa strabaterea carora putem vizita, urmand cursul vaili inspre amonte, Cheia de la Piatra Baltii sau, urcand valea Pravului, cheile acesteia. In dreapta, Geogelul ne conduce spre cheile sale.

Gruparea in teritoriu a celor cinci sectoare de chei, precum si prezenta manastirii si cabanei Ramet, creeaza premisele unor posibilitati de valorificare turistica intensa. Aproximativ la 200 metri de chei se afla cabana Ramet, unde cei care viziteaza aceste locuri pot beneficia de cazare.

Problema protectiei si valorificarii acestor sectoare de chei este foarte importanta si difera de la un sector la altul. Exista cativa factori de risc a caror dezvoltare in suprafata si intensitate pot aduce prejudicii majore acestor forme create de natura:

1) Dezvoltarea carierelor in vederea exploatarei calcarului, care ulterior vor determina aparitia unor dezechilibre

peisagistice de amploare. Numarul mare de chei din Muntii Apuseni nu justifica, nici pe departe, motivatia unora exprimata intr-un principiu atat de simplist ca „si asa raman destule”. Trebuie tinut seama ca fiecare cheie pastreaza un cumul de informatii morfogenetice.

2) Un al doilea factor de risc deriva din proliferarea excesiva a turismului neorganizat, proliferare stimulata evident de lipsa unor amenajari adecvate sau alegerea traseelor si potecilor la intamplare.

3) Al treilea pericol ce afecteaza cheile se leaga de actiunea de deschidere a drumurilor de acces de-a lungul vailor, destabilizarea versantilor, inlaturarea contraforturilor stancoase ce ingustau profilul albiei, defrisarile ce insotesc inevitabil lucrarile de acest gen. Toate acestea aduc mari pagube esteticii peisajului geografic, diminuandu-i atractivitatea.

Aceste forme nu se mai pot proteja prin inaccesibilitate sau prin scoaterea lor de sub influenta oricarei interventii umane, mediul natural devenind un mediu geografic aflat permanent, direct sau indirect, in impact cu factorul antropic. Protectia prin valorificare ramane totusi o solutie optima. De aceea este necesara o ierarhizare a cheilor din bazinul vaili Rametului dupa potentialul lor economic, dupa coeficientii de favorabilitate a amenajarii si dupa potentialul de pozitie.

Tinandu-se cont de cadrul natural spectaculos, de elementele carstice deosebite pe care le prezinta, Cheile Rametului au fost declarate rezervatie geologica, paleontologica si speologica.

BIBLIOGRAFIE

1. Bleahu M. , Bradescu, V. L. , Marinescu, FL. , *Rezervatii naturale geologice din Romania*, Ed. Tehnica, Bucuresti.
2. Cocean P. (1988), *Chei si defilee in Muntii Apuseni*, Ed. Academiei, Bucuresti.
3. Grigore M. (1989), *Defileuri, chei si vai de tip canion in Romania*, Ed. Stiintifica si Enciclopedica, Bucuresti.
4. Luduşan, N. , *Rezervatiile geologice din Muntii Trascăului*, Rev. PANGEEA, Nr. 1/1999
5. Nicolaescu Gh. (2002), *Educatie pentru mediu*, Ed. Carminis, Pitesti